

УДК 159.923:316.472.4

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2026-5\(71\)-2992-3005](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2026-5(71)-2992-3005)

Маннапова Катерина Роберівна кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри соціології та психології, Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків, <https://orcid.org/0000-0003-3754-4637>

Доскач Світлана Сильверстівна кандидат психологічних наук, доцент, викладач кафедри психології факультету педагогіки, психології та соціальної роботи, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, <https://orcid.org/0000-0001-6611-405X>

Шикун Олександра Петрівна кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри психології та соціально-гуманітарних дисциплін, Національний лісотехнічний університет України, м. Львів, <https://orcid.org/0000-0002-4298-877X>

Юрманова Анна Юрївна асистент кафедри психології та соціально-гуманітарних дисциплін, Національний лісотехнічний університет України, м. Львів

Гаркавенко Ніна Власіївна кандидат психологічних наук, доцент, викладач кафедри психології факультету педагогіки, психології та соціальної роботи, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, <https://orcid.org/0001-7179-224X>

СТРАТЕГІЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ У КОНФЛІКТІ: ПОРІВНЯННЯ В МЕДІАЦІЇ ТА ПРЯМИХ ПЕРЕМОВИНАХ

Анотація. Стаття присвячена теоретичному аналізу психологічних особливостей конфліктної поведінки особистості та сучасних підходів до конструктивного врегулювання міжособистісних конфліктів. Актуальність дослідження зумовлена зростанням ролі комунікативної взаємодії, емоційної саморегуляції та аналітичного мислення у процесі прийняття рішень у конфліктних ситуаціях, а також поширенням медіаційних і переговорних практик у різних сферах соціального та професійного середовища.

У статті міжособистісний конфлікт розглядається як складний емоційно-когнітивний процес, що формується під впливом індивідуально-психологічних особливостей особистості, характеру соціальної взаємодії та специфіки комунікативних процесів. Проаналізовано основні типи конфліктної поведінки особистості та визначено їх психологічні й комунікативні особливості.

Обґрунтовано, що ефективність врегулювання конфлікту значною мірою залежить від рівня розвитку комунікативної компетентності, здатності до емоційної саморегуляції та раціонального осмислення конфліктної ситуації.

Особливу увагу приділено дослідженню ролі аналітичного мислення у процесі конструктивного врегулювання конфліктів. Визначено, що аналітичне мислення забезпечує здатність особистості оцінювати причини суперечностей, прогнозувати наслідки поведінки та обирати оптимальні моделі взаємодії. Розкрито психологічні особливості медіації та прямих переговорів як провідних стратегій конструктивної взаємодії, а також здійснено їх порівняльний аналіз у контексті емоційних, когнітивних і комунікативних механізмів врегулювання конфлікту.

Методологічну основу дослідження становили методи теоретичного аналізу, систематизації, узагальнення та порівняння сучасних наукових підходів у сфері психології конфлікту, медіації та переговорного процесу. У результаті дослідження запропоновано авторську аналітико-комунікативну стратегію конструктивного врегулювання міжособистісних конфліктів, а також розроблено алгоритм її практичної реалізації, який охоплює етапи емоційної стабілізації, когнітивно-аналітичного осмислення конфліктної ситуації, конструктивної комунікативної взаємодії, узгодження позицій сторін і профілактики повторної ескалації конфлікту.

Ключові слова: конфліктна поведінка, медіація, прямі переговори, психологічні стратегії, аналітичне мислення, логіка прийняття рішень, міжособистісний конфлікт, комунікативна взаємодія.

Kateryna Mannapova Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Sociology and Psychology, Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, <https://orcid.org/0000-0003-3754-4637>

Svitlana Doshchak, Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Lecturer of the Department of Psychology, Faculty of Pedagogy, Psychology and Social Work, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, <https://orcid.org/0000-0001-6611-405X>

Oleksandra Shykula Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Psychology and Social-Humanitarian Disciplines, Ukrainian National Forestry University, Lviv, <https://orcid.org/0000-0002-4298-877X>

Anna Yurmanova Assistant of the Department of Psychology and Social-Humanitarian Disciplines, Ukrainian National Forestry University, Lviv,

Nina Harkavenko Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Lecturer of the Department of Psychology, Faculty of Pedagogy, Psychology and Social Work, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, <https://orcid.org/0001-7179-224X>

CONFLICT BEHAVIOR STRATEGIES OF PERSONALITY: A COMPARATIVE ANALYSIS OF MEDIATION AND DIRECT NEGOTIATIONS

Abstract. The article is devoted to a theoretical analysis of the psychological characteristics of personality conflict behavior and contemporary approaches to the constructive resolution of interpersonal conflicts. The relevance of the study is determined by the growing role of communicative interaction, emotional self-regulation, and analytical thinking in the process of decision-making in conflict situations, as well as by the increasing implementation of mediation and negotiation practices in various social and professional environments.

The article considers interpersonal conflict as a complex emotional-cognitive process formed under the influence of individual psychological characteristics, the nature of social interaction, and the specifics of communicative processes. The main types of personality conflict behavior are analyzed, and their psychological and communicative characteristics are identified.

Special attention is paid to the study of the role of analytical thinking in the constructive resolution of conflicts. It is determined that analytical thinking ensures an individual's ability to assess the causes of contradictions, predict the consequences of behavior, and choose optimal interaction strategies. The psychological characteristics of mediation and direct negotiations as leading strategies of constructive interaction are revealed, and their comparative analysis is carried out in the context of emotional, cognitive, and communicative mechanisms of conflict resolution.

The methodological basis of the study includes methods of theoretical analysis, systematization, generalization, and comparison of contemporary scientific approaches in the fields of conflict psychology, mediation, and negotiation processes. As a result of the study, the author proposes an analytical-communicative strategy for the constructive resolution of interpersonal conflicts and develops an algorithm for its practical implementation, covering the stages of emotional stabilization, cognitive-analytical understanding of the conflict situation, constructive communicative interaction, coordination of the parties' positions, and prevention of repeated conflict escalation.

Keywords: conflict behavior, mediation, direct negotiations, psychological strategies, analytical thinking, decision-making logic, interpersonal conflict, communicative interaction.

Постановка проблеми. У сучасних умовах зростання соціальної напруги та інтенсивності міжособистісної комунікації проблема конфліктної поведінки набуває особливої актуальності. Конфлікти виникають у професійному, освітньому, сімейному та інших сферах суспільного життя, що зумовлює необхідність пошуку ефективних способів їх конструктивного врегулювання. Традиційні моделі реагування на конфлікт не завжди забезпечують досягнення взаєморозуміння між сторонами, оскільки недостатньо враховують психологічні особливості комунікативної взаємодії та логіку прийняття рішень учасниками конфлікту.

Тому особливого значення набувають медіація та прямі переговори як психологічно орієнтовані механізми врегулювання міжособистісних конфліктів. Їх ефективність значною мірою залежить від здатності особистості до аналітичного мислення, контролю емоційних реакцій, застосування конструктивних психологічних стратегій і побудови ефективної комунікації. Водночас у сучасних психологічних дослідженнях недостатньо комплексно висвітлено взаємозв'язок між конфліктною поведінкою, особливостями прийняття рішень та використанням медіаційних і переговорних практик, що зумовлює актуальність подальших наукових досліджень у цьому напрямі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика конфліктної поведінки особистості та психологічних механізмів врегулювання міжособистісних конфліктів останніми роками посідає важливе місце у сучасних психологічних дослідженнях. Це зумовлено ускладненням соціальної взаємодії, зростанням рівня психологічної напруги у професійному та міжособистісному середовищі, а також активним поширенням медіаційних і переговорних практик як альтернативних способів конструктивного врегулювання суперечностей. У сучасному науковому дискурсі міжособистісний конфлікт дедалі частіше розглядається не лише як форма протистояння інтересів, а як складний емоційно-когнітивний процес, що охоплює комунікативні, поведінкові та психологічні аспекти взаємодії особистості.

Окремі аспекти конфліктної поведінки особистості досліджували Н. Антонійчук, В. Купчишина, Т. Грубі, які акцентували увагу на впливі індивідуально-психологічних і соціальних чинників на формування моделей поведінки у конфліктних ситуаціях. Психологічні механізми медіації, розвиток медіаційної компетентності та особливості конструктивної комунікативної взаємодії висвітлено у працях Ю. Стецюк, О. Седашової, О. Карпової, О. Кармази, Т. Федоренко, Д. Позова, О. Яремко та С. Дзюбак. У зарубіжних дослідженнях Р. Kaiser, L. Munduate, С. Bates, A. Rafique та інших науковців увагу зосереджено на ролі аналітичного мислення, емоційної саморегуляції, емпатії та переговорних механізмів у процесі врегулювання міжособистісних суперечностей.

Водночас аналіз сучасних наукових джерел свідчить, що більшість досліджень розглядають окремі аспекти конфліктної взаємодії - емоційні чинники,

медіаційні практики, переговорні техніки або когнітивні механізми прийняття рішень. Натомість недостатньо дослідженим залишається питання комплексного поєднання емоційно-регулятивних, когнітивно-аналітичних та комунікативно-переговорних механізмів у межах єдиної психологічної стратегії конструктивного врегулювання міжособистісних конфліктів, що й зумовлює актуальність даного дослідження.

Метою статті є дослідження психологічних особливостей конфліктної поведінки особистості, визначення ролі медіації, прямих переговорів, аналітичного мислення та комунікативної взаємодії у процесі конструктивного врегулювання міжособистісних конфліктів.

Виклад основного матеріалу. Міжособистісний конфлікт є однією з найпоширеніших форм соціальної взаємодії, що виникає внаслідок суперечностей між інтересами, потребами, цінностями чи моделями поведінки учасників комунікації. У психологічному аспекті конфлікт розглядається не лише як зіткнення протилежних позицій, а як складний емоційно-когнітивний процес, у межах якого проявляються індивідуально-психологічні особливості особистості, рівень розвитку комунікативних навичок, здатність до самоконтролю та особливості прийняття рішень. Психологічна природа міжособистісного конфлікту поєднує об'єктивні чинники взаємодії та суб'єктивне сприйняття ситуації її учасниками, що визначає характер конфліктної поведінки й можливості конструктивного врегулювання суперечностей.

З огляду на окреслене особливого значення набуває аналіз основних типів конфліктної поведінки особистості, оскільки обрана модель реагування впливає на характер комунікативної взаємодії, рівень емоційної напруги та перспективи врегулювання конфлікту. У сучасній психологічній науці конфліктну поведінку розглядають як систему поведінкових, емоційних і когнітивних реакцій особистості, що проявляються в конфліктній ситуації. З метою систематизації основних типів конфліктної поведінки та їх психологічних особливостей доцільно узагальнити їх у таблиці 1.

Таблиця 1

Основні типи конфліктної поведінки особистості

Тип конфліктної поведінки	Психологічна характеристика	Особливості комунікативної взаємодії	Психологічні та соціально-комунікативні наслідки
Конструктивний	Орієнтація на раціональний аналіз конфліктної ситуації, самоконтроль та пошук взаємоприйнятних рішень	Відкритий діалог, активне слухання, аргументоване висловлення позиції	Зниження емоційного напруження, досягнення взаєморозуміння, збереження міжособистісних взаємин

Тип конфліктної поведінки	Психологічна характеристика	Особливості комунікативної взаємодії	Психологічні та соціально-комунікативні наслідки
Деструктивний	Агресивність, емоційна імпульсивність, прагнення до психологічного домінування та ігнорування інтересів іншої сторони	Конфронтація, звинувачення, психологічний тиск, маніпулятивні форми спілкування	Ескалація конфлікту, погіршення емоційного стану та руйнування комунікативної взаємодії
Конформістський	Схильність уникати загострення конфлікту через поступливість і пригнічення власної позиції	Пасивна взаємодія, уникнення дискусії та низька комунікативна активність	Тимчасове зниження напруги при накопиченні внутрішнього психологічного невдоволення
Співпраця	Високий рівень аналітичного мислення та орієнтація на врахування інтересів усіх сторін конфлікту	Партнерський стиль спілкування, конструктивні переговори та взаємна підтримка	Довготривале врегулювання конфлікту, формування довіри та позитивного соціального досвіду
Компроміс	Готовність до взаємних поступок заради часткового задоволення інтересів сторін	Переговорна взаємодія та корекція власної позиції відповідно до ситуації	Часткове вирішення конфлікту та зниження рівня конфронтації між сторонами
Уникнення	Прагнення дистанціюватися від конфлікту або уникнути емоційного напруження	Обмеження комунікації або відкладання обговорення проблемної ситуації	Накопичення суперечностей і ризик повторного загострення конфлікту
Конкуренція	Домінування власних інтересів, жорсткість позиції та прагнення контролювати перебіг конфлікту	Конфронтаційний стиль спілкування та активне відстоювання власної позиції	Посилення психологічної напруги та підвищення ризику руйнування взаємин
Пристосування	Добровільне обмеження власних інтересів задля підтримання позитивних взаємин	Поступливість, м'який стиль спілкування та згода з позицією співрозмовника	Зовнішня стабілізація взаємодії при внутрішньому психологічному дискомфорті

Джерело: авторське узагальнення сформовано на основі сучасних психологічних підходів до аналізу конфліктної поведінки особистості [1], [2], [3], [4], [5], [6].

Представлені типи конфліктної поведінки свідчать, що ефективність врегулювання міжособистісних суперечностей значною мірою залежить від рівня комунікативної компетентності, емоційної саморегуляції та здатності особистості до аналізу конфліктної ситуації. Вибір поведінкової стратегії визначається як індивідуально-психологічними особливостями людини, так і специфікою соціальної взаємодії, рівнем емоційної напруги та характером міжособистісних відносин. Найбільш конструктивними у контексті медіації та переговорного процесу є моделі поведінки, орієнтовані на співпрацю, підтримання діалогу та пошук взаємоприйнятних рішень.

Водночас саме комунікативна взаємодія відіграє ключову роль у виникненні, розвитку та врегулюванні міжособистісного конфлікту, оскільки через спілкування відбувається передача інформації, інтерпретація поведінки іншої сторони та формування емоційного ставлення до ситуації. Низький рівень комунікативної компетентності, викривлення сприйняття повідомлень або агресивний стиль спілкування можуть посилювати суперечності та психологічну напругу. Натомість ефективна комунікація, що ґрунтується на активному слуханні, емпатії та здатності до емоційної саморегуляції, сприяє зниженню конфліктності та досягненню взаєморозуміння.

Важливим чинником, що визначає характер поведінки особистості у конфліктній ситуації, є взаємодія емоційних і когнітивних процесів. Емоційний стан людини безпосередньо впливає на сприйняття інформації, здатність до її аналізу, логіку прийняття рішень та вибір поведінкової стратегії у процесі міжособистісної взаємодії. Помірний рівень емоційного напруження здатний активізувати пізнавальну діяльність і підвищувати мотивацію до конструктивного вирішення суперечностей, тоді як надмірне емоційне збудження може спричинити викривлення сприйняття ситуації, зниження здатності до раціонального мислення та посилення імпульсивних реакцій. У психологічній науці наголошується, що емоції виконують не лише мотиваційну, а й інформаційну функцію, оскільки визначають характер оцінювання подій та впливають на поведінкові реакції особистості [7, с. 114]. Саме тому рівень емоційної саморегуляції, самооцінки та сформованості аналітичного мислення значною мірою визначає здатність людини підтримувати конструктивну комунікативну взаємодію й ефективно врегульовувати міжособистісні конфлікти.

Крім того, у контексті врегулювання міжособистісних конфліктів особливого значення набуває аналітичне мислення, яке забезпечує здатність особистості раціонально оцінювати конфліктну ситуацію, прогнозувати можливі наслідки власних дій та обирати найбільш ефективні моделі поведінки. У сучасних психологічних дослідженнях наголошується, що раціональний стиль мислення сприяє більш ефективному вирішенню міжособистісних суперечностей, оскільки пов'язаний із логічним аналізом інформації, здатністю до критичного осмислення ситуації та контролем емоційних реакцій. Аналітичне

мислення дозволяє особистості не лише об'єктивніше сприймати позицію іншої сторони, а й підтримувати конструктивний характер комунікативної взаємодії у процесі переговорів і медіації. Водночас домінування імпульсивних або виключно емоційних реакцій здатне ускладнювати процес прийняття рішень та знижувати ефективність конструктивного врегулювання конфлікту [8, с. 74].

З огляду на значення емоційної саморегуляції, аналітичного мислення та комунікативної компетентності у процесі врегулювання міжособистісних суперечностей особливої уваги потребують психологічні стратегії конструктивної взаємодії. У сучасній практиці врегулювання конфліктів найбільш поширеними та ефективними способами досягнення взаєморозуміння між сторонами є медіація та прямі переговори, які, попри спільну спрямованість на пошук компромісного рішення, відрізняються психологічними механізмами впливу, характером комунікативної взаємодії та рівнем залучення емоційних і когнітивних ресурсів особистості. З метою більш ґрунтовного аналізу психологічних особливостей зазначених стратегій доцільно здійснити їх порівняльну характеристику у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2

Порівняльна характеристика медіації та прямих переговорів як психологічних стратегій врегулювання конфліктів

Критерій порівняння	Медіація	Прямі переговори
Психологічна основа стратегії	Опосередкована форма врегулювання конфлікту за участю нейтральної третьої сторони, яка створює умови для конструктивного діалогу, зниження емоційної напруги та самостійного прийняття рішення сторонами	Безпосередня взаємодія сторін конфлікту, спрямована на узгодження позицій, інтересів і можливих варіантів вирішення суперечностей без залучення посередника
Роль учасників конфлікту	Сторони зберігають суб'єктність і відповідальність за прийняття рішення, тоді як медіатор координує процес комунікації та підтримує конструктивний характер взаємодії	Сторони самостійно визначають зміст, динаміку та результат переговорного процесу, обираючи моделі поведінки й межі поступок
Роль третьої сторони	Медіатор підтримує нейтральність, сприяє взаємному слуханню, уточненню інтересів і зниженню рівня конфліктності	Третя сторона відсутня, тому результативність взаємодії залежить від рівня комунікативної компетентності та емоційної саморегуляції учасників

Критерій порівняння	Медіація	Прямі переговори
Провідний психологічний механізм	Емоційна стабілізація, розвиток емпатійного розуміння, активне слухання та трансформація конфронтаційної взаємодії у співпрацю	Раціональний аналіз ситуації, аргументація позицій, прогнозування наслідків і пошук взаємоприйнятної рішення
Особливості комунікативної взаємодії	Комунікація є структурованою та психологічно безпечнішою, орієнтованою на зниження конфронтації й виявлення реальних інтересів сторін	Комунікація характеризується безпосередністю та динамічністю, однак має підвищений ризик переходу до конфронтації або емоційної ескалації
Значення емоційної саморегуляції	Частково забезпечується медіатором через контроль комунікативного процесу, перефразування, уточнення та зниження емоційної напруги	Є визначальною умовою конструктивності переговорного процесу, оскільки сторони самостійно контролюють власні емоційні реакції
Значення аналітичного мислення	Сприяє переосмисленню конфліктної ситуації, відокремленню інтересів від позицій та пошуку альтернативних способів врегулювання конфлікту	Забезпечує логічне обґрунтування позиції, оцінювання ризиків, прогнозування наслідків і вибір оптимальної поведінкової стратегії
Основні переваги	Зниження рівня конфліктності, підтримання психологічної безпеки, формування довіри та збереження міжособистісних взаємин	Оперативність прийняття рішень, автономність сторін і можливість швидкого узгодження інтересів без додаткового посередництва
Потенційні обмеження	Залежність ефективності від професійності медіатора та готовності сторін до відкритої взаємодії й співпраці	Високий ризик емоційної ескалації, психологічного тиску або домінування однієї зі сторін у процесі комунікації
Найбільш доцільне застосування	Конфлікти з високим рівнем емоційної напруги, порушенням довіри або потребою збереження довготривалих взаємин	Конфліктні ситуації, у яких сторони здатні підтримувати конструктивний діалог і готові до самостійного пошуку компромісу

Джерело: авторське узагальнення на основі сучасних психологічних і міждисциплінарних підходів до аналізу медіації та переговорного процесу [9], [10], [11], [12], [13], [14], [15].

Порівняльний аналіз медіації та прямих переговорів свідчить про те, що ефективність конструктивного врегулювання конфлікту визначається не лише обраною стратегією взаємодії, а й рівнем психологічної готовності сторін до співпраці, здатністю контролювати емоційні реакції та підтримувати продуктивний діалог. Водночас медіація та переговорний процес мають спільну орієнтацію на досягнення взаєморозуміння, однак реалізують її через різні психологічні механізми впливу на учасників конфлікту. Якщо медіація більшою мірою спрямована на стабілізацію емоційного стану та відновлення довіри між сторонами, то прямі переговори потребують вищого рівня самостійності, раціональності мислення та комунікативної зрілості учасників взаємодії. Це дає підстави стверджувати, що вибір оптимальної стратегії врегулювання конфлікту повинен здійснюватися з урахуванням психологічних особливостей сторін, рівня ескалації суперечності та характеру міжособистісних відносин.

Варто зазначити, що важливим інструментом конструктивного врегулювання міжособистісних суперечностей виступають прямі переговори, які забезпечують можливість безпосередньої комунікативної взаємодії між сторонами конфлікту. Психологічна ефективність переговорного процесу значною мірою залежить від здатності учасників контролювати емоційні реакції, аргументовано відстоювати власну позицію та враховувати інтереси іншої сторони. Успішні переговори передбачають високий рівень аналітичного мислення, гнучкість поведінки та готовність до пошуку компромісних рішень, що сприяє зниженню конфліктності та формуванню конструктивної моделі міжособистісної взаємодії.

З урахуванням сучасних тенденцій розвитку психології конфлікту, медіаційних практик та когнітивно-комунікативних підходів до врегулювання міжособистісних суперечностей доцільно запропонувати авторську *аналітико-комунікативну стратегію конструктивного врегулювання конфлікту*, сутність якої полягає в інтеграції механізмів емоційної саморегуляції, аналітичного осмислення конфліктної ситуації та поетапної комунікативної взаємодії сторін. На відміну від традиційних моделей врегулювання конфліктів, що переважно акцентують увагу або на емоційному посередництві, або на переговорно-раціональному компоненті, запропонована стратегія ґрунтується на комплексному поєднанні когнітивних, емоційних і комунікативних механізмів прийняття рішень у конфліктній ситуації. Її інноваційність полягає у зміщенні акценту з формального досягнення компромісу на психологічну трансформацію взаємодії сторін через розвиток аналітичного мислення, конструктивної комунікації та здатності до усвідомленого прогнозування наслідків власної поведінки.

Авторська аналітико-комунікативна стратегія конструктивного врегулювання міжособистісного конфлікту

1. *Емоційно-регулятивний етап* – зниження рівня психологічної напруги, усвідомлення емоційних реакцій та формування готовності до конструктивної взаємодії.

2. *Когнітивно-аналітичний етап* – раціональне осмислення причин конфлікту, аналіз інтересів сторін, оцінка ризиків та прогнозування можливих сценаріїв розвитку ситуації.

3. *Комунікативно-переговорний етап* – реалізація конструктивного діалогу через активне слухання, емпатійне сприйняття, аргументоване висловлення позиції та використання переговорних і медіаційних технік.

4. *Інтеграційно-узгоджувальний етап* – вироблення взаємоприйнятної моделі врегулювання конфлікту на основі узгодження інтересів, психологічної адаптації сторін і досягнення спільного бачення способів подолання суперечностей.

5. *Превентивно-стабілізаційний етап* – закріплення конструктивних моделей взаємодії, розвиток навичок конфліктологічної компетентності та профілактика повторної ескалації міжособистісних суперечностей.

Запропонована стратегія відображає інноваційний підхід до врегулювання міжособистісних конфліктів, у межах якого конфлікт розглядається не лише як суперечність інтересів, а як динамічний психологічний процес, що потребує одночасної емоційної стабілізації, когнітивного переосмислення та трансформації комунікативної взаємодії. Практична цінність запропонованої моделі полягає у можливості її використання в медіаційній практиці, переговорному процесі, психологічному консультуванні та професійній діяльності фахівців, робота яких пов'язана з управлінням конфліктами у соціальному й професійному середовищі.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що міжособистісний конфлікт є складним емоційно-когнітивним процесом, у межах якого поєднуються індивідуально-психологічні особливості особистості, характер комунікативної взаємодії та механізми прийняття рішень у конфліктній ситуації. Визначено, що характер конфліктної поведінки значною мірою залежить від рівня розвитку емоційної саморегуляції, комунікативної компетентності та здатності особистості до аналітичного осмислення суперечностей.

У процесі аналізу основних типів конфліктної поведінки встановлено, що найбільш конструктивними у контексті врегулювання міжособистісних конфліктів є поведінкові моделі, орієнтовані на співпрацю, підтримання діалогу, активне слухання та пошук взаємоприйнятних рішень. Доведено, що ефективна комунікативна взаємодія виступає важливим психологічним механізмом зниження конфліктності, тоді як домінування емоційної імпульсивності, агресивності або уникнення комунікації здатне спричиняти ескалацію суперечностей і погіршення міжособистісних взаємин.

Обґрунтовано, що аналітичне мислення відіграє ключову роль у процесі конструктивного врегулювання конфліктів, оскільки забезпечує здатність особистості раціонально оцінювати конфліктну ситуацію, прогнозувати наслідки власної поведінки та обирати оптимальні стратегії взаємодії. Встановлено, що

медіація та прямі переговори, попри спільну спрямованість на досягнення взаєморозуміння, відрізняються психологічними механізмами впливу, рівнем емоційної регуляції та особливостями комунікативної взаємодії між сторонами конфлікту.

Науково-практичну цінність має запропонована авторська аналітико-комунікативна стратегія конструктивного врегулювання міжособистісних конфліктів, яка ґрунтується на інтеграції емоційно-регулятивних, когнітивно-аналітичних і комунікативно-переговорних механізмів взаємодії. Запропонована стратегія орієнтована на поетапну трансформацію конфліктної взаємодії – від емоційної стабілізації та раціонального осмислення суперечностей до досягнення взаємоприйнятного рішення й профілактики повторної ескалації конфлікту. Практичне значення запропонованого підходу полягає у можливості його використання у медіаційній практиці, психологічному консультуванні, професійній комунікації та системі психологічної підготовки фахівців, діяльність яких пов'язана з управлінням конфліктами.

Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язувати з розробленням і практичною апробацією психологічних моделей конструктивного врегулювання конфліктів у різних сферах соціальної та професійної взаємодії. Перспективним напрямом також є вивчення впливу цифрових комунікацій і сучасних інформаційних технологій на конфліктну поведінку особистості, механізми прийняття рішень та особливості врегулювання міжособистісних конфліктів.

Література:

1. Купчишина В. Ч., Грубі Т. В. Індивідуально-особистісні якості особистості як один із факторів виникнення сімейних конфліктів. *Habitus*. 2024. Вип. 57. С. 220–225. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2024.57.36>.
2. Антонійчук Н. Конфліктна поведінка особистості як результат впливу об'єктивних та суб'єктивних чинників. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки*. 2019. Вип. 5. С. 3–8. DOI: <https://doi.org/10.30970/2522-1876-2019-5-1>.
3. Gonçalves P. W., Çaliklı G., Bacchelli A. *Interpersonal Conflicts During Code Review: Developers' Experience and Practices*. 2022. 33 p. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2201.05425>.
4. Javed H., Jamali N. *Group Dynamics: Survey of Existing Multimodal Models and Considerations for Social Mediation*. 2023 IEEE ICRA Workshop Towards a Balanced Cyberphysical Society: A Focus on Group Social Dynamics. 2023. 6 p. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2306.17374>.
5. Welch C., Plepi J., Neuendorf B., Flek L. *Understanding Interpersonal Conflict Types and Their Impact on Perception Classification*. Proceedings of the 2022 Conference on Empirical Methods in Natural Language Processing. 2022. 10 p. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2208.08758>.
6. Стецюк Ю. О. *Психологічні особливості формування медіаційної компетентності майбутніх соціальних працівників* : дис. ... д-ра філософії : 053 Психологія: Західноукраїнський національний університет. Тернопіль, 2025. 235 с.
7. Колесник Г. Вплив емоцій на когнітивні процеси під час вивчення іноземної мови студентами першого курсу навчання. *Молодь і ринок*. 2018. № 4 (159). С. 112–116. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2018.131499>.

8. Rafique A., Habib H., Rehman F. A., Arshi S. Impact of Rational and Experiential Thinking Styles on Interpersonal Conflict Resolution among Young Adults. *Journal of Mind and Medical Sciences*. 2020. Vol. 7. № 1. P. 69–78. DOI: <https://doi.org/10.22543/7674.71.P6978>.
9. Сєдашова О. А., Карпова О. М. *Медіація.Уа: нові підходи та інструменти менеджменту конфліктів у сучасних умовах* : колективна монографія партнерів проєкту Erasmus+ MEDIATS 599010-EPP-1-2018-1-NL-EPPKA2-CBHE-JP. Київ : Університет економіки та права «КРОК», 2022. 185 с. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/server/api/core/bitstreams/62a7c058-3ad1-4365-bb48-b747f6f09208/content> (дата звернення: 13.05.2026).
10. Бляхарський Я. С., Філюк О. С., Лазарева А. О. Медіація як ефективний засіб вирішення спорів: досвід розвинених країн. *Академічні візії*. 2024. Вип. 35. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13859380>.
11. Кармаза О. О., Федоренко Т. В., Позов Д. А. Медіація як альтернативний механізм урегулювання спорів і конфліктів: проблеми в розкритті змісту термінів, використаних у законі. *Часопис Київського університету права*. 2022. № 2–4. С. 73–77. DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2-4.2022.12>.
12. Яремко О., Дзюбак С. Медіація як спосіб врегулювання конфліктів в освітньому середовищі. *Актуальні проблеми правознавства*. 2025. № 2 (42). С. 150–156. DOI: <https://doi.org/10.35774/app2025.02.150>.
13. Bates C. F. The effect of empathic mediation in conflict resolution. *Studies in Communication Sciences*. 2022. Vol. 22. № 1. P. 1–22. DOI:10.1007/978-3-031-57377-4_7.
14. Kaiser P., Eisenkopf G., Gabler A. M., Lehmann F. L. B. Qualities and Long-Term Effects of Mediation. *Negotiation and Conflict Management Research*. 2022. Vol. 16. № 2. P. 132–164. DOI: <https://doi.org/10.34891/ncmr.v16i2.612>.
15. Munduate L., Medina F. J., Euwema M. C. Mediation: Understanding a constructive conflict management tool in the workplace. *Journal of Work and Organizational Psychology*. 2022. Vol. 38. № 3. P. 165–173. DOI: <https://doi.org/10.5093/jwop2022a20>.

References:

1. Kupchyshyna, V. Ch., & Hrubí, T. V. (2024). Indyvidualno-osobystisni yakosti osobystosti yak odyń iz faktoriv vynyknennia simeinykh konfliktiv [Individual personality traits as one of the factors in the emergence of family conflicts]. *Habitus*, 57, 220–225. <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2024.57.36> [in Ukrainian].
2. Antoniichuk, N. (2019). Konfliktna povedinka osobystosti yak rezultat vplyvu obiektyvnykh ta subiektyvnykh chynnykiv [Conflict behavior of personality as a result of objective and subjective factors]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia psykholohichni nauky – Bulletin of Lviv University. Psychological Sciences Series*, 5, 3–8. <https://doi.org/10.30970/2522-1876-2019-5-1> [in Ukrainian].
3. Gonçalves, P. W., Çalıkli, G., & Bacchelli, A. (2022). Interpersonal conflicts during code review: Developers' experience and practices. 1–33. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2201.05425>.
4. Javed, H., & Jamali, N. (2023). Group dynamics: Survey of existing multimodal models and considerations for social mediation. *2023 IEEE ICRA Workshop Towards a Balanced Cyberphysical Society: A Focus on Group Social Dynamics*, 1–6. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2306.17374>.
5. Welch, C., Plepi, J., Neuendorf, B., & Flek, L. (2022). Understanding interpersonal conflict types and their impact on perception classification. *Proceedings of the 2022 Conference on Empirical Methods in Natural Language Processing*, 1–10. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2208.08758>.
6. Stetsiuk, Yu. O. (2025). *Psykholohichni osoblyvosti formuvannia mediatsiinoi kompetentnosti maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv* [Psychological features of the formation of mediation competence of future social workers] (Doctoral dissertation, West Ukrainian National University). Ternopil [in Ukrainian].

7. Kolesnyk, H. (2018). Vplyv emotsii na kohnityvni protsesy pid chas vyvchennia inozemnoi movy studentamy pershoho kursu navchannia [The influence of emotions on cognitive processes during foreign language learning by first-year students]. *Molod i rynok – Youth and Market*, 4(159), 112–116. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2018.131499> [in Ukrainian].
8. Rafique, A., Habib, H., Rehman, F. A., & Arshi, S. (2020). Impact of rational and experiential thinking styles on interpersonal conflict resolution among young adults. *Journal of Mind and Medical Sciences*, 7(1), 69–78. <https://doi.org/10.22543/7674.71.P6978>.
9. Siedashova, O. A., & Karpova, O. M. (Eds.). (2022). *Mediatsiia.Ua: novi pidkhody ta instrumenty menedzhmentu konfliktiv u suchasnykh umovakh* [Mediation.Ua: New approaches and tools of conflict management in modern conditions]. Kyiv: University of Economics and Law “KROK”. Retrieved from <https://dspace.krok.edu.ua/server/api/core/bitstreams/62a7c058-3ad1-4365-bb48-b747f6f09208/content> [in Ukrainian].
10. Bliakharskyi, Ya. S., Filiuk, O. S., & Lazareva, A. O. (2024). Mediatsiia yak efektyvnyi zasib vyrishennia sporiv: dosvid rozvynenykh krain [Mediation as an effective means of dispute resolution: Experience of developed countries]. *Akademichni vizii – Academic Visions*, 35. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13859380> [in Ukrainian].
11. Karmaza, O. O., Fedorenko, T. V., & Pozov, D. A. (2022). Mediatsiia yak alternatyvnyi mekhanizm urehliuvannia sporiv i konfliktiv: problemy v rozkrytti zmistu terminiv, vykorystanykh u zakoni [Mediation as an alternative mechanism for dispute and conflict resolution: Problems in defining legal terminology]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava – Journal of Kyiv University of Law*, 2–4, 73–77. <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2-4.2022.12> [in Ukrainian].
12. Yaremko, O., & Dziubak, S. (2025). Mediatsiia yak sposib vrehliuvannia konfliktiv v osvithomu seredovyshchi [Mediation as a way of conflict resolution in the educational environment]. *Aktualni problemy pravoznavstva – Actual Problems of Jurisprudence*, 2(42), 150–156. <https://doi.org/10.35774/app2025.02.150> [in Ukrainian].
13. Bates, C. F. (2022). The effect of empathic mediation in conflict resolution. *Studies in Communication Sciences*, 22(1), 1–22. https://doi.org/10.1007/978-3-031-57377-4_7.
14. Kaiser, P., Eisenkopf, G., Gabler, A. M., & Lehmann, F. L. B. (2022). Qualities and long-term effects of mediation. *Negotiation and Conflict Management Research*, 16(2), 132–164. <https://doi.org/10.34891/ncmr.v16i2.612>.
15. Munduate, L., Medina, F. J., & Euwema, M. C. (2022). Mediation: Understanding a constructive conflict management tool in the workplace. *Journal of Work and Organizational Psychology*, 38(3), 165–173. <https://doi.org/10.5093/jwop2022a20>.

Дата першого надходження статті до видання: 14.05.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 28.05.2026